

MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD
ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU

Predmet br.: IT- 97- 25/1-PT

TUŽILAC
MEĐUNARODNOG SUDA

PROTIV

MITRA RAŠEVIĆA

IZMIJENJENA OPTUŽNICA

Tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, u skladu s ovlaštenjem iz člana 18 Statuta Međunarodnog suda, optužuje:

MITRA RAŠEVIĆA

za ZLOČINE PROTIV ČOVJEČNOSTI i KRŠENJA ZAKONA I
OBIČAJA RATOVANJA, kako slijedi:

OPTUŽENI

1. MITAR RAŠEVIĆ, sin Đordja, rođen 15. novembra 1949., u selu Čaguš, opština Foča. Bio je profesor sociologije, nastanjen u Foči. Prije, za vrijeme i poslije rata, MITAR RAŠEVIĆ je bio komandir straže u Kazneno-popravnom domu (KP Dom) u Foči.

INDIVIDUALNA KRIVIČNA ODGOVORNOST

Član 7(1) Statuta Međunarodnog suda

2. **MITAR RAŠEVIĆ** snosi individualnu krivičnu odgovornost za zločine iz članova 3 i 5 Statuta Međunarodnog suda koji su navedeni u ovoj optužnici. Optuženi je planirao, podsticao, naredio, počinio ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremanje ili izvršenje doljenavedenih radnji ili propusta. Koristeći formulaciju "počinio" u ovoj optužnici, tužilac nema namjeru sugerisati da je optuženi lično fizički počinio sve zločine koji mu se stavljuju na teret. Fizičko počinjenje navodi se samo u vezi s optužbama za progone (tačka 1) dugotrajnim i rutinskim zatvaranjem i ograničenjem kretanja (paragraf 17 (a)), stvaranjem i održavanjem nehumanih uslova (paragraf 17 (b)), dugotrajnim i učestalim prisiljavanjem na rad (paragraf 17 (e)) te deportacijama i prisilnim premještanjem (paragraf 17 (f); zatvaranjem (tačka 8), nehumanim djelima (tačka 9), okrutnim postupanjem (tačka 10); stavljanjem u ropski položaj (tačka 11), i ropstvom (tačka 12). Pojam "počinjenja" u ovoj optužnici uključuje učešće optuženog u udruženom zločinačkom poduhvatu u svojstvu saizvršioca ili, alternativno, pomagača i podržavaoca.

3. **MITAR RAŠEVIĆ** je učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu koji se počeo ostvarivati najkasnije u aprilu 1992. i trajao je barem do oktobra 1994. Cilj tog udruženog zločinačkog poduhvata bio je zatvaranje Muslimana i drugih nesrpskih civila iz Foče i okolnih područja u nehumanim uslovima i njihovo premlaćivanje, mučenje, stavljanje u ropski položaj, deportacija i prisilno premještanje. Metodi i provođenje udruženog zločinačkog poduhvata razrađivali su se sve vrijeme njegovog trajanja. Stavljanje u ropski položaj zatočenika opisano u paragrafu 49 optužnice započelo je u maju 1992. Sistematsko ubijanje zatočenika opisano u paragrafu 41 optužnice vršeno je u periodu od juna do augusta 1992.

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmjenjena optužnica

4. Zločini nabrojani u tačkama od 1 do 5 i od 8 do 12 ove optužnice počinjeni su u sklopu ostvarivanja cilja udruženog zločinačkog poduhvata, a **MITAR RAŠEVIĆ** je sa drugima dijelio namjeru bilo počinjenja konkretnih zločina bilo ostvarivanja zajedničkog koordiniranog sistema zlostavljanja. Tačke 6 i 7 bile su prirodna i predvidiva posljedica ostvarivanja cilja udruženog zločinačkog poduhvata, a optuženi je bio svjestan toga da ti zločini predstavljaju mogući ishod sproveđenja udruženog zločinačkog poduhvata.
5. Alternativno, zločini nabrojani u tačkama od 8 do 10 ove optužnice vršeni su u sklopu cilja udruženog zločinačkog poduhvata, a **MITAR RAŠEVIĆ** je s drugima dijelio namjeru bilo da počini konkretne zločine bilo da radi na ostvarivanju koordiniranog sistema zlostavljanja. Tačke od 1 do 7 i od 11 do 12 bile su prirodna i predvidiva posljedica ostvarivanja cilja udruženog zločinačkog poduhvata, a optuženi je bio svjestan toga da ti zločini predstavljaju mogući ishod sproveđenja udruženog zločinačkog poduhvata.
6. Više pojedinaca je učestvovalo u ovom udruženom zločinačkom poduhvatu u različitim periodima tokom njegovog trajanja. Svaki učesnik ili saizvršilac u sklopu udruženog zločinačkog poduhvata odigrao je ulogu ili uloge kojima je značajno doprinio opštem cilju poduhvata. Među pojedincima koji su učestvovali u ovom udruženom zločinačkom poduhvatu bili su Milorad Krnojelac, Savo Todović i drugi poznati i nepoznati pripadnici zatvorskog osoblja, Jugoslovenske narodne armije (dalje u tekstu: JNA), srpske Teritorijalne odbrane (dalje u tekstu: TO), oružanih snaga (dalje u tekstu: VRS) Republike Srpske (dalje u tekstu: RS), policije RS-a, te srpskih paravojnih formacija.
7. **MITAR RAŠEVIĆ**, pojedinačno ili u dogovoru s drugim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata, učestvovao je u udruženom zločinačkom poduhvatu na sljedeće načine:
 - (a) Kao komandir straže KP Doma, **MITAR RAŠEVIĆ** je prvenstveno bio zadužen za nadzor nad barem 37 zatvorskih čuvara. Imao je efektivan nadzor

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmijenjena optužnica

nad stražarima KP Doma, uključujući pripremanje rasporeda obavljanja stražarskih dužnosti i radnih zadataka.

- (b) Kao viši starješina zatvora KP Doma i u svojstvu komandira straže, doprinosio je stvaranju i održavanju uslova života u zatvorskom objektu koji su navedeni u paragrafima 46 i 47 optužnice. Održavao je vezu sa vanjskim vojnim i političkim vlastima, naročito u vezi s razmjenama zarobljenika.
- (c) Bio je zadužen za samice i imao je ovlaštenje da pušta zatočenike iz samice, ali, izuzev u nekoliko slučajeva, to nije činio.
- (d) Učestvovao je u stvaranju široko primjenivanog obrasca maltretiranja tokom dana, koji je uključivao mučenja i premlaćivanja, pri čemu su stražari pod njegovom komandom odabirali zatočenike iz ćelija i odvodili ih u prostorije za ispitivanje, u kojima su ih tokom ispitivanja intenzivno maltretirali.
- (e) Učestvovao je u stvaranju široko primjenjivanog obrasca maltretiranja u večernjim satima, pri čemu su stražari pod njegovom komandom odabirali zatočenike iz ćelija i odvodili ih u posebne prostorije u upravnoj zgradи u kojima su ih podvrgavali fizičkim napadima, uključujući premlaćivanja, mučenja i ubijanja od strane stražara te vojnog i policijskog osoblja stacioniranog van zatvora.
- (f) Učestvovao je u stvaranju i održavanju sistema u kojem su stražari tukli zatočenike i za najlakše povrede zatvorskih pravila, a za pojedinačne postupke zatočenika kažnjavalо se kolektivno.
- (g) Poticao je maltretiranje zatočenika i davao mu legitimitet time što nije sprečavao premlaćivanja i druga nehumana djela koja su vršena u njegovom prisustvu.

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmjenjena optužnica

- (h) Doprinosio je atmosferi straha u KP Domu time što je zatočenicima prijetio nanošenjem teških tjelesnih povreda ako pokušaju pobjeći.
- (i) Učestvovao je u stvaranju sistema prisilnog rada bilo tako što je lično odabirao zatočenike za rad i nadgledao njihove zadatke unutar i izvan KP Doma ili raspoređivao stražare na te zadatke. Radi lakšeg sprovodenja prisilnog rada izvan KP Doma, sarađivao je s pripadnicima vojnog osoblja, između ostalog tako što im je predavao zatočenike.
- (j) Učestvovao je u prisilnom premještanju i deportaciji zatočenika iz zatvora prilikom takozvanih razmjena birajući zatočenike iz KP Doma radi njihovog prebacivanja na lokacije izvan opštine Foča, kao što su Crna Gora i Srbija. Bio je umiješan u nestajanje zatočenika prilikom organizovanja navodnih razmjena zarobljenika nakon kojih ti zatočenici nisu nikad više viđeni živi.
8. **MITAR RAŠEVIĆ** je svjesno i hotimično učestvovao u gorenavedenom udruženom zločinačkom poduhvatu. S drugima je dijelio namjeru i stanje svijesti tražene za počinjenje svih zločina kojima se tereti u tačkama od 1 do 5 i od 8 do 12 optužnice (I kategorija UZP) ili je bio svjestan postojanja koordiniranog sistema zlostavljanja unutar zatvora KP Doma te je svjesno i hotimično svojim ponašanjem doprinosio provođenju tog sistema (II kategorija UZP u vezi s tačkama od 1 do 5 i od 8 do 12), a u vezi s tačkama 6 i 7 bio je svjestan predvidivih posljedica svojih radnji i radnji drugih učesnika (III kategorija UZP). Alternativno, s drugima je dijelio namjeru i stanje svijesti koji se traže za zločine kojima se tereti u tačkama od 8 do 10 (I kategorija UZP) ili je bio svjestan koordiniranog sistema maltretiranja unutar KP Doma i svjesno je svojim postupcima doprinosio sprovodenju tog sistema (II kategorija UZP u vezi s tačkama od 8 to 10), te u vezi s tačkama od 1 do 7 i od 11 do 12 bio je svjestan predvidivih posljedica svojih radnji i radnji drugih učesnika (III kategorija UZP). Na toj osnovi, optuženi snosi individualnu krivičnu odgovornost na osnovu člana 7(1) Statuta Međunarodnog suda pored odgovornosti na osnovu tog istog člana

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmijenjena optužnica

za planiranje, podsticanje, naređivanje, fizičko počinjenje ili na drugi način pomaganje i podržavanje planiranja, pripremanja i izvršenja tih zločina.

Član 7(3) Statuta Međunarodnog suda

9. **MITAR RAŠEVIĆ**, u svojstvu komandira zatvorske straže takođe je, ili alternativno, krivično odgovoran kao nadređeni za djela svojih potčinjenih na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda. Nadređeni je odgovoran za krivična djela svojih podređenih ako je znao ili je bilo razloga da zna da se njegovi podređeni spremaju počiniti ta djela ili su ih već počinili, a nije preuzeo nužne i razumne mjere da ta djela spriječi ili da kazni počinioce.

OPTUŽBE

TAČKA 1

(Progoni)

10. Od aprila 1992. do oktobra 1994., **MITAR RAŠEVIĆ**, djelujući individualno ili u dogovoru s drugim poznatim i nepoznatim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata, kako je to navedeno u paragrafu 6 optužnice, planirao je, podsticao, naređivao, počinio ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremanje ili izvršenje progona Muslimana i drugih nesrpskih zatočenika u objektu KP Doma. Pojedinosti o progonima date su u paragrafima dolje.
11. Grad i opština Foča nalaze se u Bosni i Hercegovini, jugoistočno od Sarajeva, blizu granice sa Srbijom i Crnom Gorom. Prema popisu iz 1991., Foča je imala 40.513 stanovništva, od toga 51,6 % Muslimana, 45,3% Srba i 3,1 % ostalih.
12. Dana 7. aprila 1992., srpske vojne snage, sastavljene od JNA, lokalnih srpskih jedinica TO i pripadnika srpskih paravojski iz Bosne i Hercegovine i drugih

*Tužilac protiv Mitra Raševića**Izmijenjena optužnica*

mjesta započeli su preuzimanje vlasti u Foči, koje je okončano 16. ili 17. aprila 1992. Okolna sela su ostala pod opsadom do sredine jula 1992.

13. Čim su srpske snage preuzele kontrolu nad dijelovima Foče, pripadnici vojne policije, kojima su se pridružili vojnici iz tog grada i iz drugih mjesta, započeli su s hapšenjima Muslimana i drugih nesrpskih stanovnika. Do sredine jula 1992., srpske vlasti nastavile sakupljati i hapsiti Muslimane po selima širom opštine. Srpske vlasti odvojile su muškarce od žena i protivpravno zatvorile hiljade Muslimana i drugih nesrba.

14. Počev od 14. aprila 1992. ili oko tog datuma, srpske civilne i vojne vlasti počele su koristiti zatvor KP Doma kao glavni objekat za zatočenje Muslimana i drugih nesrba. Zatvorski kompleks bio je opasan zidom visine tri metra, sa bodljikavom žicom na vrhu i stražarskim kulama s mitraljezima. Unutrašnji granični dio je bio miniran. Vojnici i stražari su nadzirali zatočenike sa kula i redovno su patrolirali krugom. Zatočenici su bili smješteni u jednoj četverospratnici, koja se sastojala od običnih zatvorskih celija i samica, površine 3 x 3 metra.

15. Zatočenici su uglavnom bili muslimanski muškarci. Među zatočenicima su bili intelektualci, doktori, novinari, članovi SDA (Stranke demokratske akcije), te nekolicina Srba koji su pokušali izbjegći vojnu službu. Srpski zatočenici bili su odvojeni od nesrpskih zatočenika i držani su u znatno boljim uslovima nego nesrpski zatočenici. Zbog stalnih hapšenja, zatvor je tokom prvih nekoliko mjeseci bio pretrpan, pri čemu je broj zatočenika dostizao više od 760. Tokom preostalog dijela 1992. godine populacija logora je prosječno dostizala cifru od oko 600 zatočenika. Većina zatočenika je razmijenjena, puštena ili nestala tokom 1992. i 1993. KP Dom je funkcionišao kao zatočenički objekat do 5. oktobra 1994.

16. Većina, ako ne svi, zatočenika bili su civili koji nisu bili optuženi ni za kakvo krivično djelo. Zatočenici su bili prvenstveno muslimanski muškarci od 16 do 80

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmjenjena optužnica

godina starosti, uključujući mentalno hendikepirane, fizički nesposobne i teško bolesne osobe.

17. Progoni u kojima je učestvovao **MITAR RAŠEVIĆ** bili su zasnovani na političkim, rasnim ili vjerskim osnovama, a uključivali su sljedeće:

- (a) dugotrajno i rutinsko zatvaranje i zatočenje u objektu KP Doma Muslimana i drugih nesrpskih civila iz opštine Foča i okoline;
- (b) stvaranje i održavanje nehumanih uslova usmjereni protiv Muslimana i drugih nesrpskih civila zatočenika u zatočeničkom objektu KP Doma, kako se navodi u paragrafima 46 i 47 optužnice;
- (c) višestruka mučenja i premlaćivanja Muslimana i drugih nesrpskih zatočenika u KP Domu, kako se navodi u paragrafima od 20 do 37 optužnice;
- (d) brojna lišavanja života Muslimana i drugih nesrpskih civilnih zatočenika u KP Domu, kako se navodi u paragrafima od 41 do 43 optužnice;
- (e) dugotrajno i učestalo prisiljavanje na rad Muslimana i drugih nesrpskih civilnih zatočenika u KP Domu, kako se navodi u paragrafima od 50 do 54 optužnice; i
- (f) deportacija i prisilno premještanje Muslimana i drugih nesrpskih civila zatočenih u zatočeničkom objektu KP Doma u Crnu Goru i druga poznata i nepoznata mjesta.
 - (i) Počev barem od jula 1993 pa sve do oktobra 1994. više grupa zatočenika prebačeno je u druge zatočeničke objekte u Kalinoviku, Rudom i Kuli. Do kraja septembra 1994., više od 85 zatočenika je odvedeno u te zatočeničke centre. Najmanje 187 zatočenika je prebačeno u oktobru 1994., nakon čega nijedan zatočenik nije ostao u

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmjenjena optužnica

KP Domu. Dana 4. oktobra 1994., **MITAR RAŠEVIĆ** je lično transportovao 61 zatočenika u zatočenički objekat Kula.

- (ii) Krajem augusta 1992., 35 starih ili bolesnih zatočenika prebačeno je autobusom iz KP Doma u Rožaje u Crnoj Gori. Istog dana, oko 20 muslimanskih zatočenika, koji su prethodno odabrani da zajedno sa 35 zatočenika budu prebačeni u Crnu Goru, odvedeni su u Goražde navodno radi razmjene. Ti zatočenici nikad više nisu viđeni živi.
- (iii) Dana 17. septembra 1992. ili oko tog datuma oko 35 do 60 zatočenika izvedeno je van zatvora navodno na branje šljiva. Više se nisu vratili.
- (iv) Od juna 1992. do marta 1993. najmanje 200 Muslimana i drugih nesrba zatočenih u KP Domu deportovano je i prebačeno tokom takozvanih razmjena na nepoznata mjesta. Ti zatočenici nikad više nisu viđeni živi. Do većine tih nestanaka došlo je od augusta 1992. do oktobra 1992.

18. Navedenim radnjama i propustima, **MITAR RAŠEVIĆ** je počinio:

Tačka 1: Progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjiv na osnovu člana 5(h), člana 7(1) i člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKE od 2 do 5

(Mučenje i premlaćivanje)

19. Od aprila 1992. do oktobra 1994. **MITAR RAŠEVIĆ**, djelujući individualno ili u dogовору с другим познатим и непознатим учесnicima udružеног злочиначког подухвата kako se navodi u paragrafu 6 optužnice, planirao je, подстicao, наредивao, починio ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje,

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmijenjena optužnica

pripremanje ili izvršenje mučenja i premlaćivanja Muslimana i drugih nesrpskih zatočenika u objektu KP Doma. Pojedinosti o premlaćivanjima i mučenju date su u paragrafima dolje.

Premlaćivanja povezana s kantinom

20. Nepoznatog datuma u junu 1992., zatočenik E. G., invalid u ruku i nogu, koji je takođe bolovao od epilepsije, požalio se na nedovoljne obroke. Zbog toga su ga trojica neidentifikovanih stražara tukli i šutirali.
21. Nepoznatog datuma krajem oktobra ili početkom novembra 1992., u prisustvu neidentifikovanih stražara, neidentifikovani vojnici iz Nevesinja nasrnuli su na zatočenike FWS-214 i FWS-113 dok su izlazili iz kantine.

Arbitrarna premlaćivanja

22. Tokom zatočeništva, zatočenici su iz nepoznatih razloga bili podvrgavani iznenadnim arbitarnim premlaćivanjima od strane stražara ili vojnika koji su izvana dolazili u KP Dom. Ta premlaćivanja obično su se vršila uveče i noću kada bi pripadnici lokalnih vojnih i paravojnih snaga došli u zatvor. Zatvorski stražari su vojnike vodili po ćelijama radi izbora zatočenika za premlaćivanje. Navedena premlaćivanja opisuju se u paragrafima 23 i 24 i u **Prilogu A**.
23. Dana 10. juna 1992., jedan stražar KP Doma teško je pretukao zatočenika Z. B. Nakon premlaćivanja, zatočenika su oko mjesec dana držali zaključanog u samici u nehumanim uslovima. Zbog premlaćivanja i maltretiranja, Z. B. je ostao gluhi.
24. Dana 11. jula 1992., dvojica stražara pozvali su zatočenika FWS-71 da izade iz ćelije i odveli ga u samicu u zatvorskoj zgradbi, gdje su ga tukli raznim predmetima oko 20 minuta dok se nije onesvijestio. Kada je u ćeliji došao svijesti, imao je masnice po cijelom tijelu.

Kažnjavanje mučenjem i premlaćivanjem

25. Zatočenik FWS-54 bio je zadužen za podjelu hrane zatočenicima. Povjeravajući mu tu dužnost, Savo Todović ga je upozorio da zatvorenicima ne daje nikakvu dodatnu hranu. Dana 8. augusta 1992., FWS-54 dao je jednom zatočeniku dodatnu krišku hljeba. Za kaznu, jedan stražar je svjedoka šutirao i tukao palicom i zaključao ga u samicu. **MITAR RAŠEVIC** je poslije četiri dana pustio svjedoka FWS-54.
26. Nepoznatog datuma tokom ljeta 1992., zatočenike A. M., F. M. i S., koji su međusobno razmjenjivali poruke, stražar Dragomir Obrenović (zvani "Dragan" ili "Obren") kaznio je premlaćivanjem.
27. Nepoznatog datuma u aprilu ili maju 1993., oko 06:00 sati ujutro, stražari Dragomir Obrenović i Zoran Matović pozvali su zatočenike FWS-71, FWS-76, i I.I. i D.C. da izadu iz prostorija i odveli ih u samicu u zatvorskim prostorijama. Na hodniku su stražari te zatočenike kaznili premlaćivanjem zato što su prethodnog dana krali hljeb iz kantine.
28. Dana 8. jula 1993., E. Z., muslimanski zatočenik, pokušao je pobjeći iz KP Doma, ali je istog dana ponovno zarobljen. Kada je vraćen u KP Dom, jedan stražar ga je teško premlatio. U samici je proveo 28 dana tokom kojih su ga zlostavljali i tukli Savo Todović, zamjenik upravnika, i drugi stražari.
29. Dana 8. jula 1993., svjedoci FWS-73, FWS-110, FWS-144, FWS-210 i još desetak drugih zatočenika, koji su svi bili radne kolege E. Z., te zatočenik zadužen za prostoriju u kojoj je bio E. Z., odvedeni su u upravnu zgradu, gdje ih je teško premlatio desetak pripadnika zatvorskog osoblja. Svjedoka FWS-73 tukli su i šutirali po donjem abdominalnom predjelu otprilike pet minuta. Svjedoka FWS-110 šutirali su tako žestoko da je izgubio svijest. Kao dodatnu kaznu, svjedoci FWS-73, FWS-110, FWS-144, FWS-210 i drugi

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmijenjena optužnica

neidentifikovani zatočenici zatvarani su u samicu u različitim periodima u trajanju do 15 dana.

Mučenja i premlaćivanja tokom ispitivanja

30. Pripadnici lokalne i vojne policije su, u dogovoru sa zatvorskim vlastima, ispitivali zatočenike po njihovom dolasku u KP Dom. Ispitivanja su bila usredsređena na pitanja da li je zatočenik član SDA, da li posjeduje oružje, odnosno da li se borio protiv srpskih snaga. Tokom ili nakon ispitivanja, stražari i policajci su često tukli zatočenike.
31. Dana 24. maja 1992., pripadnici vojne policije uhapsili su svjedočke FWS-03 i H.D., koji su obojica bili članovi SDA, te njihovog komšiju, H. S., i odveli ih u KP Dom. Istog dana, petorica ili šestorica vojnih policajaca ispitivali su ih u KP Domu. Policajci su svu trojicu tokom ispitivanja tukli kako bi iznudili priznanja. Premlaćivanja su bila tako žestoka da se H. S. dva puta onesvijestio.
32. Od aprila do jula 1992., **MITAR RAŠEVIĆ** je sa drugim zatvorskim starješinama u KP Domu započeo svakodnevnu rutinsku praksu premlaćivanja. Pravili su spiskove zatočenika za premlaćivanje, naročito tokom noćnih ispitivanja. Odabrani zatočenici su uglavnom bili najistaknutiji stanovnici Foče koji su sumnjičeni da tokom dnevnih ispitivanja nisu govorili istinu.
33. U najvećem broju večeri tokom tog vremena, stražari su sa spiskova poimenice prozivali zatočenike i odvodili ih iz njihovih prostorija u upravnu zgradu radi dodatnog ispitivanja i premlaćivanja.
34. Stražari i vojnici su napadali zatočenike svim vrstama oruđa, uključujući pendreke, kundake pušaka, noževe i alatke. Neki zatočenici vraćali su se u svoje prostorije s teškim povredama. Neki zatočenici su više puta birani za premlaćivanje. Znatan broj tako odabranih zatočenika nikada se nije vratio

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmjenjena optužnica

nakon premlaćivanja i oni se još vode kao nestali. Ti incidenti su dalje opisani u paragrafima od 35 do 37 i u **Prilogu B.**

35. U junu ili julu 1992., stražari KP Doma su Zulfu Veiza, bivšeg policajca, i Nurka Nisića, bivšeg službenika opštinske uprave i člana SDA, barem u dva navrata podvrgli teškom mučenju. Pored toga, stražari KP Doma su teško premlatili Salema Biču, bivšeg policajca. Trojica zatočenika vraćeni su u ćelije s masnicama, krvavi i sa teškim povredama.
36. U junu 1992., stražari KP Doma mučili su i tukli zatočenika S. M., zamijenivši ga za jednog drugog zatočenika čije se ime nalazilo na spisku zatočenika koji su bili odabrani za ispitivanje i mučenje. Počinioци su S.M. premlatili i posjekli nožem. Prijetili su mu da će mu iskopati oko. Dok su ga tukli, **MITAR RAŠEVIĆ** se pojavio, otkrio grešku, i naredio stražarima da prestanu tući S. M. Žrtva je vraćena u ćeliju, teško povrijeđena i sva krvava.
37. Od maja do jula 1992., najmanje u dva navrata, stražari KP Doma i vojni policajci su mučili i premlatili zatočenika A. S. Uslijed mučenja, A. S. su polomljena tri rebra. Pored toga, stražari KP Doma i vojni policajci teško su premlatili zatočenike Vahida Džemala, bivšeg policajca, Enesa Uzunovića, člana SDA, te E. C. Uslijed žestine premlaćivanja, Vahidi Džemalu je polomljena vilica i izgubio je nekoliko zuba. E. C. su slomljena tri prsta na ruci i bio je sav u masnicama. Nakon premlaćivanja žrtve su nekoliko dana držane u samici, a zatim su teško povrijeđeni vraćani u ćelije. Enes Uzunović i Vahida Džemal su kasnije ubijeni, što se opisuje u paragrafima od 41 do 43.
38. Radnjama ili propustima opisanim u paragrafima od 25 do 37 **MITAR RAŠEVIĆ** je počinio:

Tačka 2: Mučenje, **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjiv na osnovu člana 5 (f), člana 7(1) i člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmjenjena optužnica

Tačka 3: Mučenje, **KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA**, sankcionisano članom 3(1)(a) Ženevskih konvencija iz 1949, kažnjivo na osnovu člana 3, člana 7(1) i člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

39. Radnjama ili propustima opisanim u paragrafima od 20 do 37 **MITAR RAŠEVIĆ** je počinio:

Tačka 4: Nehumana djela, **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjiv na osnovu člana 5(i), člana 7(1) i člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

Tačka 5: Okrutno postupanje, **KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA**, sankcionisano članom 3(1)(a) Ženevskih konvencija iz 1949, kažnjivo na osnovu člana 3, člana 7(1) i člana 7 (3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKE 6 i 7 (Hotimična lišavanja života i ubistva)

40. Od aprila 1992. do oktobra 1994., **MITAR RAŠEVIĆ**, djelujući individualno ili u dogовору с другим познатим и непознатим учесnicima udružеног злочиначког подухвата, како је наведено у парagrafu 6 optužnice, planirao је, подстicao, наредивao, починio ili na drugi начин pomagao i podržavao planiranje, припремање ili izvršenje hotimičnih lišavanja života i ubistava Muslimana i drugih nesrpskih zatočenika u objektu KP Doma. Pojedinosti o hotimičnim lišavanjima života i ubistvima date su u paragrafima dolje.
41. Između juna i augusta 1992., stražari KP Doma odabirali su grupe zatočenika prema spiskovima koje su pripremili zatvorske vlasti, uključujući **MITRA RAŠEVIĆA**, i odvodili ih, jednog po jednog, u jednu prostoriju u upravnoj zgradbi. U toj prostoriji, stražari i vojnici, uključujući pripadnike vojne policije, često su zatočenike prije premlaćivanja vezali u lance, raširenih ruku i nogu.

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmijenjena optužnica

Stražari i vojnici, uključujući pripadnike vojne policije, šutirali su i tukli svakog zatočenika gumenim palicama, drškama od sjekire i pesnicama. Tokom premlaćivanja, stražari i vojnici, uključujući pripadnike vojne policije, ispitivali su zatočenike o tome gdje imaju skriveno oružje ili šta znaju o drugim osobama.

42. Ponekad su poslije premlaćivanja, stražari zatočenike bacali na čebad, umotavali ih i tako ih vukli napolje iz upravne zgrade.
43. Nepoznat broj mučenih i premlaćivanih zatočenika je tokom tih incidenata podlegao. Neki koji su preživjeli premlaćivanja ustrijeljeni su ili su podlegli povredama u samici. Premlaćivanja i mučenje rezultirali su smrću zatočenika nabrojanih u **Prilogu C**, kao i smrću nepoznatog broja drugih neidentifikovanih zatočenika.
44. Navedenim radnjama i propustima **MITAR RAŠEVIĆ** je počinio:

Tačka 6: Ubistvo, **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjivo na osnovu člana 5 (a), člana 7(1) i člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

Tačka 7: Ubistvo, **KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA**, sankcionisano članom 3(1)(a) Ženevskih konvencija iz 1949., kažnjivo na osnovu člana 3, člana 7(1) i člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKE od 8 do 10

(Zatvaranje, nehumana djela i okrutno postupanje)

45. Od aprila 1992. do oktobra 1994., **MITAR RAŠEVIĆ**, djelujući individualno ili u dogовору с другим познатим и непознатим учесnicima udružеног злочиначког подухвата како је наведено у парagrafu 6 optužnice, planирао је, подстicao, нaredio, починio или на други начин помагао и подрžavao planiranje, припремање или извршење затварања Muslimana i других nesrpskih zatočenika u nehumanim

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmjenjena optužnica

uslovima u objektu KP Doma. Pojedinosti o zatvaranju, nehumanim djelima i okrutnom postupanju date su u paragrafima dolje.

46. Uslovi u KP Domu su bili okrutni. Tokom zatočenja, zatočenici su sve vrijeme bili zaključani u svojim čelijama izuzev za vrijeme postrojavanja i odvođenja u kantinu radi obroka ili radne obaveze. Od aprila 1992., čelije su postale pretrpane, i u njima nije bilo uslova za spavanje i održavanje lične higijene. Obroci koje su zatočenici dobijali nisu bili dovoljni da spriječe izglađnjivanje. Nisu imali odjeće za presvlačenje. Tokom zime nisu imali grijanja. Nije im pružana odgovarajuća zdravstvena njega. Kao posljedica životnih uslova u KP Domu, zdravlje mnogih zatočenika je ozbiljno narušeno. Zbog neodgovarajuće zdravstvene zaštite jedan četrdesetogodišnji zatočenik, Enes Hadžić, umro je u aprilu ili maju 1992. od perforacije čira. Dodatni incidenti su opisani u **Prilogu D.**
47. Zatočenici su mogli čuti zvuke nastale mučenjima, premlaćivanjima i lišavanjima života, što je navedeno u paragrafima od 20 do 43 ove optužnice. Samice su korišćene su kao sredstvo zastrašivanja i prijetnji. Posljedica toga bila je da su zatočenici živjeli u stalnom strahu da ne postanu sljedeće žrtve. Zbog tog psihološkog pritiska, neki od zatočenika su postajali skloni samoubistvu, dok su ostali naprsto postajali indiferentni u pogledu toga šta ih čeka. Većina zatočenika, ako ne svi, patila je od depresije i još nose fizičke i psihičke rane od posljedica zatočenja u KP Domu. Ti incidenti su opisani u **Prilogu D.**
48. Ovim radnjama i propustima **MITAR RAŠEVIĆ** je počinio:

Tačka 8: Zatvaranje, **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjiv na osnovu člana 5 (e), člana 7(1) i člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

Tačka 9: Nehumana djela, **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjiv na osnovu člana 5(i), člana 7(1) i člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

Tačka 10: Okrutno postupanje, **KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA**, sankcionisano članom 3(1)(a) Ženevskih konvencija iz 1949., kažnjivo na osnovu člana 3, člana 7(1) i člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKE od 11 do 12

(Stavljanje u ropski položaj)

49. Od maja 1992. do oktobra 1994., **MITAR RAŠEVIĆ**, djelujući individualno ili u dogovoru sa drugim poznatim ili nepoznatim učesnicima udruženog zločinačkog poduhvata kako je navedeno u paragrafu 6 optužnice, planirao je, podsticao, naređivao, počinio ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremanje ili izvršenje stavljanja u ropski položaj Muslimana i drugih nesrpskih zatočenika u objektu KP Doma. Pojedinosti o stavljanju u ropski položaj date su u paragrafima dolje.
50. Od maja 1992. do oktobra 1994., oko 20 do 45 visokokvalifikovanih zatočenika natjerano je na prisilni rad u zatvoru i izvan njega. Zatvorske starještine KP Doma, uključujući **MITRA RAŠEVIĆA**, raspoređivali su zatočenike na izvođenje konkretnih radova. Imena zatočenika podvrgnutih prisilnom radu navedena su u **Prilogu E**.
51. Stražari su probrane zatočenike prozivali iz ćelija, nakon čega su ih odvodili na radna mjesta ili predavali organima vlasti izvan zatvorske hijerarhije radi izvođenja različitih radova. Zatočenici su svakodnevno bili prisiljavani na rad, obično od 07:00 ujutro do barem 15:00 ili 16:00 sati. Zatočenici za svoj rad nisu bili plaćani niti su ga obavljali dobrovoljno. Na rad su prisiljavani čak i bolesni ili povrijeđeni zatočenici. Tokom rada zatočenici su bili pod oružanim nadzorom bilo redovnih zatvorskih stražara bilo srpskih vojnika.

52. Unutar zatvora, zatočenici su morali raditi u fabrici namještaja i metalkoj i mehaničarskoj radionici. U radionici, zatočenici su morali popravljati vojna vozila. Rad koji su obavljali zatočenici bio je zahtjevan i fizički iscrpljujući.
53. Izvan zatvora, zatočenici su prisiljavani da obavljaju poljoprivredne radove u zatvorskoj jedinici Brioni, da rade u mlinovima i u rudniku Miljevina, te da raščišćavaju ruševine oštećenih zgrada na različitim mjestima u Foči. **MITAR RAŠEVIĆ** je bio prisutan dok su zatočenici obavljali prisilan rad na farmi. Tokom zime 1992. na 1993., zatočenici su bili prisiljeni da rade na popravci privatne kuće Milorada Krnojelca, upravnika KP Doma, na postavljanju šanka u kući jednog od njegovih sinova, te na opremanju prodavnice jednog od njegovih sinova.
54. Dana 18. septembra 1992., stražar KP Doma prozvao je zatočenike FWS-109 i G. K. radi navodne razmjene zarobljenika. Umjesto toga, Savo Todović je tu dvojicu zatočenika predao vojnim vlastima van zatvora, koji su ih odveli u policijsku stanici u Kalinoviku, gdje su ih koristili kao vozače koji će otkrivati mine. Između septembra 1992. i marta 1993., barem u pet navrata, morali su da voze vozila ispred srpskih konvoja ne bi li otkrili mine. Zatočenici su radili pod ogromnim pritiskom rizikujući da im svaki radni dan bude posljednji u životu.
55. Navedenim radnjama ili propustima **MITAR RAŠEVIĆ** je počinio:

Tačka 11: Stavljanje u ropski položaj, **ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjiv na osnovu člana 5 (c), člana 7(1) i člana 7 (3) Statuta Međunarodnog suda.

Tačka 12: Ropstvo, **KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA**, sankcionisano Konvencijom protiv ropstva i međunarodnim običajnim pravom, kažnjivo na osnovu člana 3, člana 7(1) i člana 7 (3) Statuta Međunarodnog suda.

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmjenjena optužnica

OPŠTI PRAVNI NAVODI

56. Sve vrijeme na koje se odnosi ova optužnica u Republici Bosni i Hercegovini na teritoriji bivše Jugoslavije trajao je oružani sukob.

57. Sve vrijeme na koje se odnosi ova optužnica **MITAR RAŠEVIĆ** bio je dužan pridržavati se zakona i običaja koji regulišu vođenje rata.

58. U svakoj tački u kojoj se tereti za zločine protiv čovječnosti, radnje ili propusti predstavljali su dio rasprostranjenog ili sistematskog napada na civilno stanovništvo, a konkretno muslimansko i hrvatsko stanovništvo u opštini Foča.

/pečat Tužilaštva MKSJ/

/potpis na originalu/

Carla Del Ponte,
tužilac

Dana 12. maja 2004.

U Haagu, Nizozemska

20.05.04

PRILOG A
SPISAK SLUČAJEVA ARBITRARNOG PREMLAĆIVANJA

BR.	DATUM	ŽRTVA	VRIJEME ¹	MJESTO	POČINILAC	
					Ime	Funkcija
1.	Od 20. aprila do juna 1992.	Č. M.	Noću u više navrata	Zatvorska soba 15	SAVIĆ, Jovo	Stražar
2.	Oko 22. do 23. aprila 1992.	D. A.	Noću	zatvorska soba	Nepoznato	Stražar
3.	Od maja do oktobra 1992.	FWS-198	Nepoznato	Hodnik u zatvorskim prostorijama	MARIĆ, ime nepoznato	Stražar
4.	Od aprila do augusta 1992.	K. K.	Naveče	zatvorska soba do sobe 13	Nepoznato	Stražari ili vojnici
5.	Od aprila do augusta 1992.	K. ime nepoznato	Naveče	Zatvorska soba do sobe 13	Nepoznato	Stražari ili vojnici
6.	Od maja 1992. nadalje	FWS-82	Poslije obroka u više navrata	Na putu od kuhinje do zatvorskih prostorija	VUKOVIĆ, Radovan	Stražar

¹ Incident se dogodio jednom ako nije drugačije naznačeno

Tužilac protiv Mitra Raševića

Izmjenjena optužnica

PRILOG B
SPISAK ZATOČENIKA PREMLAĆENIH PRILIKOM ISPITIVANJA U KP DOMU

BR.	DATUM	ŽRTVA	VRIJEME ²	MJESTO	POČINILAC	
					Ime	Funkcija
1.	28. juni 1992.	B. ime nepoznato (od oca S.)	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	Nepoznato	Stražari i/ili vojnici uključujući vojnu policiju
2.	Od 24. juna 1992. do početka augusta 1992.	D. (vjerovatno) R.	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	Nepoznato	Vojna policija uključujući komšije žrtve
3.	Od juna 1992. do sredine jula 1992.	D. N.	Poslije ručka ili večere	Upravna zgrada prizemlje	Nepoznato	Stražari i/ili vojnici uključujući vojnu policiju
4.	Od maja 1992. do augusta 1992.	DŽAMALIJA Juso	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	BURILO, Milenko, OBRENOVIĆ, Dragomir, zvani Dragan, zvani Obren, i nepoznati drugi.	Stražari i vojnici uključujući vojnu policiju
5.	Od juna 1992. do sredine jula 1992.	D. H.	Poslije ručka ili večere	Upravna zgrada prizemlje	BURILO, Milenko OBRENOVIĆ, Dragomir, zvani Dragan, zvani Obren i nepoznati drugi.	Stražari i vojnici uključujući vojnu policiju

² Incident se dogodio jednom ako nije drugačije navedeno.

PRILOG B
SPISAK ZATOČENIKA PREMLAĆENIH PRILIKOM ISPITIVANJA U KP DOMU

BR.	DATUM	ŽRTVA	VRIJEME²	MJESTO	POČINILAC		Funkcija
					Ime		
6.	Od kraja maja 1992. do početka jula 1992.	DŽELILOVIĆ, Kemo	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	BURILO, Milenko MATOVIĆ, Zoran OBRENOVIĆ, Dragomir, zvani Dragan, zvani Obren i nepoznati drugi.		Stražari i vojnici uključujući vojnu policiju
7.	Od maja 1992. do augusta 1992.	DŽENDUŠIĆ, Ramo	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	BURILO, Milenko OBRENOVIĆ, Dragomir, zvani Dragan, zvani Obren i nepoznati drugi.		Stražari i vojnici uključujući vojnu policiju
8.	Od 24. maja 1992. do 7. jula 1992.	F. E.	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	BURILO, Milenko OBRENOVIĆ, Dragomir, zvani Dragan, zvani Obren i nepoznati drugi.		Stražari i vojnici uključujući vojnu policiju
9.	Od 26. juna 1992. do 14. jula 1992.	G. A.	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	Nepoznato		Stražari i ili vojnici uključujući vojnu policiju

PRILOG B
SPISAK ZATOČENIKA PREMLAĆENIH PRILIKOM ISPITIVANJA U KP DOMU

BR.	DATUM	ŽRTVA	VRIJEME²	MJESTO	POČINILAC		Funkcija
					Ime		
10.	Prije juna/jula 1992.	H. ime nepoznato.	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	Nepoznato		Stražari i/ili vojnici uključujući vojnu policiju
11.	Prije juna/jula 1992.	H. ime nepoznato	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	Nepoznato		Stražari i/ili vojnici uključujući vojnu policiju
12.	Od maja 1992. do augusta 1992.	HODŽIĆ, Nail	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	BURILO, Milenko OBRENOVIĆ, Dragomir, zvani Dragan, zvani Obren, i nepoznati drugi.		Stražari i vojnici uključivši vojnu policiju
13.	Od 26. juna 1992. do 14. jula 1992	I. K.	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	Nepoznato		Stražari i/ili vojnici uključujući vojnu policiju
14.	Od 24. maja 1992. do 7. jula 1992.	I. M.	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	Nepoznato		Stražari i vojnici uključujući vojnu policiju
15.	Juni 1992.	K.I.	Poslije ručka ili večere	Upravna zgrada prizemlje	Nepoznato		Stražari i/ili vojnici uključujući vojnu policiju

PRILOG B
SPISAK ZATOČENIKA PREMLAĆENIH PRILIKOM ISPITIVANJA U KP DOMU

BR.	DATUM	ŽRTVA	VRIJEME²	MJESTO	POČINILAC	
					Ime	Funkcija
16.	Od maja 1992. do augusta 1992.	KONJO, Halim	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	BURILO, Milenko OBRENOVIĆ, Dragomir, zvani Dragan, zvani Obren i nepoznati drugi.	Stražari i vojnici uključujući vojnu policiju
17.	Od maja 1992. do oktobra 1992.	KULOGLIJA, Mustafa	Poslije 19:00 sati	Upravna zgrada prizemlje	BURILO, Milenko OBRENOVIĆ, Dragomir, zvani Dragan, zvani Obren i nepoznati drugi.	Stražari i vojnici uključujući vojnu policiju
18.	Od sredine maja do jula 1992.	M.F.	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	Nepoznato	Stražari i/ili vojnici uključujući vojnu policiju
19.	Od juna 1992. do sredine jula 1992.	M. E.	Poslije ručka ili večere	Upravna zgrada prizemlje	Nepoznato	Stražari i/ili vojnici uključujući vojnu policiju
20.	Od juna 1992. do sredine 1992.	R. H.	Poslije ručka ili večere	Upravna zgrada prizemlje	Nepoznato	Stražari i/ili vojnici uključujući vojnu policiju

PRILOG B
SPISAK ZATOČENIKA PREMLAĆENIH PRILIKOM ISPITIVANJA U KP DOMU

BR.	DATUM	ŽRTVA	VRIJEME ²	MJESTO	POČINILAC	Funkcija
					Ime	
21.	Od maja 1992. do augusta 1992	RIKALO, Husko	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	BURILO, Milenko OBRENOVIĆ, Dragomir, zvani Dragan, zvani Obren i nepoznati drugi.	Stražari i/ili vojnici uključujući vojnu policiju
22.	Od maja 1992. do kraja augusta 1992.	RIKALO, dvojica braće	Danju	Soba za ispitivanje, upravna zgrada	VLADIČIĆ, ime nepoznato	Policijski inspektor
23.	Kraj juna 1992.	Š. H.	Naveče u više navrata	Upravna zgrada prizemlje	Drakul, zvani Zliko KRNOJELAC, fnu MILETIĆ, ime nepoznato 'Pikolo'	Stražari i vojnici uključujući vojnu policiju
24.	Prije juna/jula 1992.	S. H.	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	Nepoznato	Stražari i/ili vojnici uključujući vojnu policiju
25.	Od maja 1992. do oktobra 1992.	S.M.	Naveče	Upravna zgrada prizemlje	BURILO, Milenko OBRENOVIĆ, Dragomir, zvani Dragan, zvani Obren i nepoznati drugi.	Stražari i/ili vojnici uključivši vojnu policiju

PRILOG B
SPISAK ZATOČENIKA PREMLAĆENIH PRILIKOM ISPITIVANJA U KP DOMU

BR.	DATUM	ŽRTVA	VRIJEME²	MJESTO	POČINILAC	
					Ime	Funkcija
26.	Od februara 1993. do maja 1993	FWS-159	Nepoznato više od 10 puta	zatvorske prostorije, samica	MATOVIĆ, Zoran	Stražar
27.	Od aprila do augusta 1992.	VEIZ, Munib	Poslije 18:00 sati u više navrata	Sobe za ispitivanje, upravna zgrada	VLADIČIĆ, Zoran KOPRIVICA, Mišo GAŠOVIĆ, Petko STAROVIĆ, Vojislav i nepoznati drugi.	Policajci i vojni policajci

PRILOG C

SPISAK ZATOČENIKA UMRLIH USLIJED PREMLAĆIVANJA I MUČENJA U KP DOMU

BR.	ŽRTVA
1.	ALTOKA, Alija
2.	BIĆO, Salem
3.	ČANKUŠIĆ, Abdurahman
4.	ČANKUŠIĆ, Refik
5.	ČEDIĆ, Enko
6.	DŽELILOVIĆ, Kemal
7.	DŽEMAL, Vahida
8.	DŽENDUŠIĆ, Ramo
9.	GRANOVIĆ, Adil
10.	IVANČIĆ, Mate
11.	KISELICA, Esad
12.	KONJO, Halim
13.	KRAJČIN, Adil
14.	KULOGLIJA, Mustafa
15.	MANDŽO, Fuad
16.	MARINOVIC, Krunoslav
17.	NIŠIĆ, Nurko
18.	RAMOVIĆ, Hamid
19.	RIKALO, Husein
20.	RIKALO, Mithat
21.	RIKALO, Zaim
22.	ŠORO, Ševal
23.	TULEK, Kemal
24.	UZUNOVIĆ, Enes
25.	VEIZ, Munib
26.	VEIZ, Zulfo

PRILOG D

**SPISAK ZATOČENIKA KOJI SU UMRLI ILI PRETRPJELI FIZIČKE I / ILI PSIHIČKE POSLJEDICE ZBOG
ŽIVOTNIH USLOVA U KP DOMU**

BR.	DATUMI	ŽRTVA	FIZIČKE ILI PSIHIČKE POSLJEDICE	TRAJNE POSLJEDICE
1.	Od maja 1992. do augusta 1993.	FWS-214	Fizički simptomi pothranjenosti i posttraumatski stresni poremećaj.	Da
2.	Od maja 1992. do augusta 1993.	B. E. (pati od shizofrenije)	Samosakaćenje zbog nepružanja njege i stres.	Da
3.	Od maja 1992. do augusta 1993.	FWS-66	Dijabetes, povišen krvni pritisak i stres, otežano hodanje - bol u nogama i psihičke posljedice traume.	
4.	Od maja 1992. do augusta 1993.	FWS-109	Fizički simptomi pothranjenosti koji su, pored ostalog, doveli do povišenog krvnog pritiska.	
5.	Od maja 1992 do augusta 1993.	FWS-71	Fizički simptomi pothranjenosti, izloženosti ekstremnoj hladnoći i psihičke posljedice traume, bubrežni problemi uslijed životnih uslova i premlaćivanja.	Da
6.	Od februara 1993.	D. E.	Fizičke posljedice uskraćivanja medicinske pomoći kod povreda.	
7.	Od maja 1992. do augusta 1993.	FWS-78	Depresija zbog životnih uslova.	Da
8.	Od maja 1992. do augusta 1993.	FWS-139	Fizički simptomi pothranjenosti i psihičke posljedice zlostavljanja.	
9.	Od maja 1992. do augusta 1993.	FWS-162	Fizički simptomi pothranjenosti.	
10.	Od aprila 1992. do augusta 1993.	FWS-182	Pothranjenost, žrtva je imala stomačne probleme koji su se pogoršali tokom boravka u pritvoru.	Da
11.	Od maja 1992. do augusta 1993.	FWS-209	Fizički simptomi pothranjenosti.	
12.	Od maja 1992. do augusta 1993.	FWS-111	Fizički simptomi pothranjenosti i posttraumatski stresni poremećaj.	Da
13.	Od 23. juna 1993.	KUNOVAC, Omer	Preminuo poslije premlaćivanja zbog toga što nije izvršena potrebna operacija.	
14.	Od maja 1992. do augusta 1993.	FWS-144 i mnogi drugi zatočenici	Fizički simptomi pothranjenosti, izloženosti ekstremnoj hladnoći; noćne more koje se ponavljaju.	Da

PRILOG D
**SPISAK ZATOČENIKA KOJI SU UMRLI ILI PRETRPJELI FIZIČKE I / ILI PSIHIČKE POSLJEDICE ZBOG
 ŽIVOTNIH USLOVA U KP DOMU**

BR.	DATUMI	ŽRTVA	FIZIČKE ILI PSIHIČKE POSLJEDICE	TRAJNE POSLJEDICE
15.	Od maja 1992. do augusta 1993.	FWS-85 i drugi zatočenici	Fizički simptomi pothranjenosti i izloženosti ekstremnoj hladnoći, uključujući natekle šake i koljena.	
16.	Od maja 1992. do augusta 1993.	FWS-104	Fizički i psihički simptomi zbog pothranjenosti i zlostavljanja tokom boravka u pritvoru.	Da
17.	Od oktobra 1992. do decembra 1992.	FWS-215	Obolio zbog hladnoće u samici.	
18.	Od juna 1992. do augusta 1993.	FWS-86	Fizičke posljedice uključujući srčani napad u junu 1992. i psihičke posljedice.	Da
19.	Od aprila 1992. do juna 1993	FWS-82	Pati od depresije, postao je suicidalan, ima problema s bubrežima, kukovima i leđima uslijed hladnoće i pothranjenosti.	Da

PRILOG E
SPISAK ZATOČENIKA PODVRGNUTIH PRISILNOM RADU

BR.	DATUM od	DATUM do	ŽRTVA	KOMENTAR
1.	Juli 92.	Oktobar 92.	A. U.	
2.	Maj 92.	Oktobar 94.	FWS-89	Radio, pored ostalog, u rudniku Miljevina
3.	Juni ili juli 92.	Oktobar 94.	FWS-65	
4.	Juni ili juli 92.	Oktobar 94.	B. M.	
5.	Maj 92.	Oktobar 94.	B. O.	
6.	Maj 92.	Oktobar 94.	B. ime nepoznato	Radio, pored ostalog, na imanju Milorada Krnojelca
7.	Maj 92.	Oktobar 94.	FWS-66	
8.	Septembar 92.	Mart 93.	FWS-109	Radio, pored ostalog, kao vozač na liniji fronta
9.	Maj 93.	Oktobar 94.	FWS-71	
10.	Maj 92.	Oktobar 94.	D. M.	
11.	Juli 92.	Oktobar 94.	G. A.	
12.	Juli 92.	Oktobar 94.	FWS-138	
13.	Oktobar 92.	Oktobar 94.	H. A.	Radio, pored ostalog, u rudniku u Miljevini
14.	Juli 92.	Oktobar 94.	FWS-78	Radio, pored ostalog, u rudniku u Miljevini
15.	Juli 92.	Oktobar 94.	FWS-77	
16.	Juli 92.	Oktobar 94.	H. M.	
17.	Početak 93.	August 94.	FWS-182	
18.	Juni 92.	Novembar 92.	FWS-141	Radio, pored ostalog, kao vozač na liniji fronta
19.	Juli 92.	Oktobar 94.	I. S.	
20.	Juli 92.	Zima 92/93.	J.A.	Radio, pored ostalog, na imanju Milorada Krnojelca
21.	Juni ili juli 92.	Oktobar 94.	K. ime nepoznato	
22.	Juni ili juli 92.	16. august 94.	FWS-142	Radio, pored ostalog, u rudniku u Miljevini
23.	Juli 92.	Oktobar 94.	K. S.	
24.	Juli 92.	August 92.	FWS-48	
25.	Juli 92.	Decembar 93.	KUBAT, Šefko	
26.	Septembar 92.	Mart 93.	K. G.	Radio, pored ostalog, kao vozač na liniji fronta
27.	Juli 92.	Oktobar 94.	FWS-144	Radio, pored ostalog, na imanju Milorada Krnojelca

PRILOG E
SPISAK ZATOČENIKA PODVRGNUTIH PRISILNOM RADU

BR.	DATUM od	DATUM do	ŽRTVA	KOMENTAR
28.	Maj 92.	Oktobar 94.	FWS-210	Radio, pored ostalog, na imanju Milorada Krnojelca
29.	August 93.	Oktobar 94.	FWS-85	
30.	Maj 92.	Oktobar 94.	M. ime nepoznato	Radio, pored ostalog, na imanju Milorada Krnojelca
31.	Juli 92.	Oktobar 94.	M. R. ili A.	
32.	Juli 92.	Oktobar 94.	M. S.	
33.	Septembar 92.	Oktobar 94.	P. J.	Radio, pored ostalog, u rudniku u Miljevini
34.	Maj 92.	Oktobar 94.	FWS-73	
35.	Juli 92.	Oktobar 94.	R. T.	Radio, pored ostalog, u rudniku u Miljevini
36.	Juni ili juli 92.	16. august 94.	Š. D.	Radio, pored ostalog, u rudniku u Miljevini
37.	Maj 92.	Juni 93.	FWS-82	
38.	Maj 92.	Oktobar 94.	FWS-83	Radio, pored ostalog, na imanju Milorada Krnojelca
39.	Maj 92.	Oktobar 94.	FWS-213	Radio, pored ostalog, na imanju Milorada Krnojelca
40.	Juni ili juli 92.	16. august 94.	Z. A.	Radio, pored ostalog, u rudniku u Miljevini
41.	Juli 92.	Oktobar 94.	FWS-216	Radio, pored ostalog, na imanju Milorada Krnojelca i u rudniku u Miljevini